

BEVARANDEPLAN FÖR NATURA 2000-OMRÅDET ÖREÄLVEN

Länsstyrelsen
Västerbotten

Titel: Bevarandeplan för Natura 2000-området Öreälven

Redaktör: Gunnel Grelsson

Text: Länsstyrelsen Västerbotten

Bild framsida: Andreas Garpebring

Bilder titelsida: Linnie Lodeståhl, Andreas Garpebring, Hanna Johansson Jänkänpää

Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå

Telefon: 010-225 40 00

E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se

Internet: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

Diarienummer: 512-10716-2018

BEVARANDEPLAN FÖR NATURA 2000-OMRÅDET ÖREÄLVEN

Överst.: Nipa. Nedan: t.v. Strandsandjägare, t.h. Sedimentation på strandäng.

Fastställd av Länsstyrelsen: 2019-05-09

Namn och områdeskod: Öreälven, SE0810434

Kommuner: Bjurholm, Lycksele, Nordmaling, Storuman, Umeå, Vilhelmina, Åsele

Skyddsstatus: Särskilt bevarandeområde (SAC)

Övrigt skydd: Skyddad mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6 § miljöbalken.

Ägandeförhållanden: Privata och staten

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

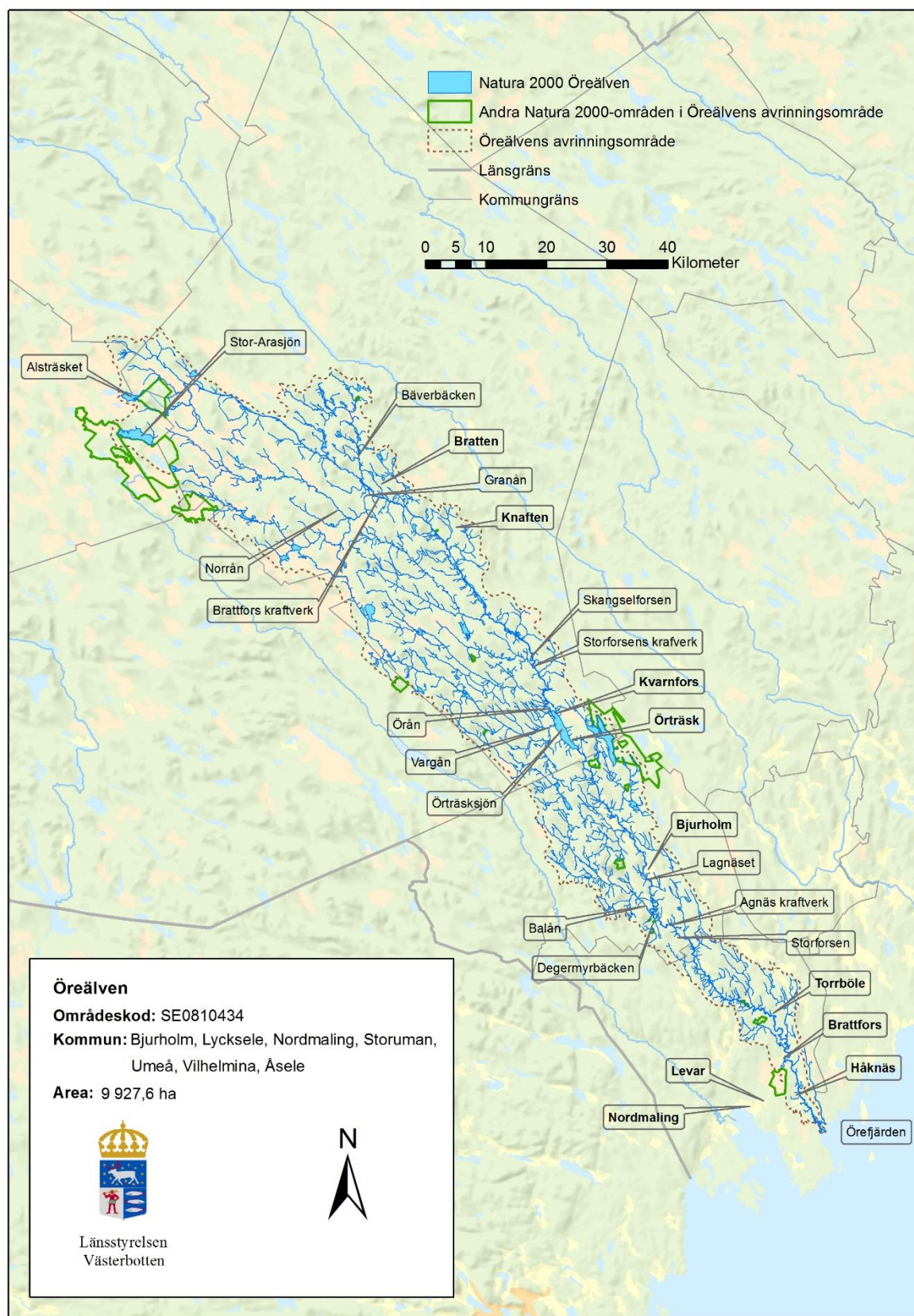
Berörda samebyar: Vilhelmina norra, Vapsten

Area: 9 927,6 ha

Innehållsförteckning

Karta	3
Natura 2000	4
Miljö kvalitetsnormen och Natura 2000-områden	4
Bevarandeplan	4
Utpekade naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet	4
Andra Natura 2000-områden inom Öreälvens avrinningsområde	5
Beskrivning av området	6
Bevarandesyfte	9
Beskrivning av utpekade naturtyper	11
Beskrivning av utpekade arter	15
Hotbild	19
Bevarandeåtgärder	22
Ytterligare information	23
Referenser	23
Bilaga 1	25

Karta

För mer information se kartverktygen Skyddad Natur (Naturvårdsverket) och WebbGIS (Länsstyrelsen Västerbotten).

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas befintliga utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter kan bevaras. Mer information om vad Natura 2000 innebär finns på länsstyrelsernas hemsida.

Miljökvalitetsnormen och Natura 2000-områden

Utöver bevarandeplaner för Natura 2000-områden finns även andra mål och riktlinjer. När det gäller verksamheter och åtgärder som kan påverka sjöar och vattendrag kan till exempel även EU:s vattendirektiv vara tillämpligt. Miljökvalitetsnormer är de mål som ska uppnås enligt Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (jfr EU:s Ramvattendirektiv (2000/60/EG)). Miljökvalitetsnormen tillsammans med bevarandemålen för ett Natura 2000-områdes arter och naturtyper bildar ett gemensamt ramverk, som är styrande för kommunernas planering samt vid myndigheternas prövningar och tillsyn. Miljökvalitetsnormerna är viktiga underlag vid vattenförvaltningen. Information om miljökvalitetskraven för ett område framgår av databasen Vatteninformationssystem Sverige (VISS).

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28 – 29§§. Eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet

Tabell 1 och 2 nedan redovisar de naturtyper och arter som pekats ut och ska bevaras enligt art- och habitatdirektivet. De utpekade naturtyperna är inte karterade i detalj och arealerna är därför uppskattningar (tabell 1).

Tabell 1. *Utpekade naturtyper*

Naturtyp	Kod	Uppskattad areal (ha)
Näringsfattiga slättsjöar	3110	100
Myrsjöar	3160	700
Större vattendrag	3210	1 200
Mindre vattendrag	3260	800

I Natura 2000-området Öreälven omfattas alla vattendragssträckor och ett flertal sjöar av Art- och habitatdirektivet. Rinnande vatten i älvens huvudfåra klassificeras som större vattendrag (3210). Rinnande vatten i biflöden är till övervägande del klassificerade som mindre vattendrag (3260). Näringsfattiga slättsjöar (3110) förekommer i områden med mäktiga lager av sandiga jordarter. Den absolut vanligaste naturtypen bland sjöar i området är Myrsjöar (3160) som dominerar bland mindre sjöar i barrskogslandskapet. Diken, kanaler, omledda eller mycket kraftigt påverkade vattendragssträckor omfattas normalt inte av de naturtyper som tas upp i Art- och habitatdirektivet. Utpekade arter är listade i tabell 2. Ytterligare skyddsvärda arter beskrivs i bilaga 1.

VATTEN ÄR GRÄNSLÖST

Vid förvaltning och prövning bör avrinningsområdet i största möjliga mån behandlas som en helhet. Detta förhållande innebär i praktiken att vid risk för indirekt påverkan på Natura 2000-området Öreälven kan denna bevarandeplan användas vid bedömning av områden utanför Natura 2000-området.

Tabell 2. Utpekade arter

Art	Vetenskapligt namn
Flodpärlmussla	<i>Margaritifera margaritifera</i>
Bredkantad dykare	<i>Dytiscus latissimus</i>
Lax	<i>Salmo salar</i>
Stensimpa	<i>Cottus gobio</i>
Utter	<i>Lutra lutra</i>
Ävjepilört	<i>Persicaria foliosa</i>

Andra Natura 2000-områden inom Öreälvens avrinningsområde

Det finns delar av vattensystemet som gränsar till, överlappar eller ligger inom andra Natura 2000-områden (tabell 3 och 4), till exempel Hummelholm, som formellt sett inte ingår i Öreälvens Natura 2000-område. Dessa andra Natura 2000-områden behandlas i egna bevarandeplaner.

Tabell 3. Andra Natura 2000-områden som direkt berör älvsträckor, biflöden och sjöar i Öreälvens vattensystem.

Område	Områdeskod	Skyddsstatus ¹
Hummelholm	SE0810008	SAC, Naturreservat
Arasjö	SE0810360	SAC, Naturreservat
Orrliden	SE0810463	SPA/SAC, Naturreservat

¹ SAC (Special Area of Conservation) = område av gemenskapsintresse som av regeringen med stöd av miljöbalken kap. 7 28§ förklarats som särskilt bevarandeområde;

SPA (Special Protection Area) = område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde.

Tabell 4. *Andra Natura 2000-områden utpekade i huvudsak för andra naturtyper eller enligt fågeldirektivet men där Öreälvens vattensystem är berört.*

Område	Områdeskod	Skyddsstatus ¹
Torsmyran	SE0810008	SAC, Naturreservat
Långrumpskogen	SE0810007	SAC, Naturreservat
Brånamyran	SE0810324	SAC, Naturreservat
Degermyrbäcken	SE0810391	SAC, Naturreservat
Brattfällan	SE0810403	SAC, Naturreservat
Balberget	SE0810015	SAC, Naturreservat
Åtmyrberget	SE0810015	SAC, Naturreservat
Dyngstomberget	SE0810497	SAC, Naturreservat
Alsberget	SE0810051	SPA/SAC, Naturreservat
Gransjömyrarna	SE0810503	SPA/SAC, Naturreservat

¹ SAC (Special Area of Conservation) = område av gemenskapsintresse som av regeringen med stöd av miljöbalken kap. 7 28§ förklarats som särskilt bevarandeområde;

SPA (Special Protection Area) = område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde.

Beskrivning av området

Öreälven är ett av Sveriges bästa exempel på meandrande vattendrag. Älven är totalt 23,5 mil lång och sjöfattig. Den avvattnar ett 3000 km² stort område. Älven har sina källområden kring sjöarna Alträsket och Stor-Arasjön i det lågfjällsbetonade Stöttingfjällsområdet, som mot lägre nivåer övergår i vågig bergkullterräng. Högsta kustlinjen, den skiljelinje där allt land som ligger på lägre nivåer tidigare varit havs- eller sjöbotten, ligger 240 meter över havet i höjd med Knaften några mil uppströms Örträksjön. I detta område finns två mäktiga randdeltan, bildade under kustfasen, som är av mycket högt vetenskapligt värde. Älvsediment av olika slag dominerar i hela älvdalen. Sedimenten är grövre i älvens övre lopp och blir allt finare ju närmare kusten vi närmar oss. Nerströms Örträksjön är dessa lager tjocka och älven är långa sträckor djupt nedskuren i sedimenten. I älvens nedersta lopp tar kustslätter med finsediment vid. Morän är den dominerande jordarten i avrinningsområdet och nordlig barrskog, taiga, med inslag av myrmarker breder ut sig i älvens omgivning. Från Örträksjön och nerströms är jordbruksmarker ett markant inslag närmast älven.

I Öreälvens källområde dominerar två älvfåror. Den större älvfåran Örån tar emot vattnet från Alträskområdet. Norrån, som avvattnar Stor-Arasjön, tillstöter sedan via Granån i höjd med Byn Bratten, 15 km sydväst om Lycksele. Många mindre biflöden gör att Örån snabbt ökar i storlek ner till mynningen i Örträksjön. Här tillkommer även vattnet från Vargån. Efter Örträksjön vidtar egentliga Öreälven. Nerströms Bjurholm tillstöter Balån som också hör till de större biflödena. Öreälvens huvudfåra, från källflödena till mynningen i Örefjärden har en fallhöjd på omkring 500 meter. Största höjdskillnaderna finns från källsjöarna ner till Örträksjön som ligger 169 meter över havet.

Öreälvens lopp är variationsrik med höga fall, forsar och lugna, meandrande områden samt några sjöar. Åsar i dalbotten längs vissa sträckor styr älvfåran och delar ibland, som långsmala öar, upp den på längden. Meanderloppen i de finkorniga jordarna i älvens nedre partier är ovanligt välutbildade och utgör tillsammans ett av Sveriges fem förnämsta exempel på detta fenomen. Den relativt lättroderade marken har gjort att älven är djupt nergrävd och ett stort antal nipor, branta sluttningar, reser sig därigenom på båda sidor om älven. De sista kilometerna är relativt lugnflytande innan den mynnar i Örefjärden.

En naturlig flödesdynamik med stora och regelbundna säsongsmässiga variationer i vattenföringen präglar älven. Den upprätthåller naturliga fysiska processer såsom erosion, transport och sedimentation av material vilket gör att älvfårans djup, struktur och substrat samt strömhastighet är omväxlande. Transporten av fint material är utmärkande och kan vara hög, särskilt under kraftiga flöden, i det finsedimentrika området nerströms högsta kustlinjen. Högvatten på tillbakagång avsätter därför påtagliga mängder sand och finare material på stränderna som på så sätt vitaliseras. Variationerna i vattenföring är betingade av årstidsväxlingarna som gör att nederbörden under vinterhalvåret samlas i form av snö och att älven blir istäckt på vintern. Huvudfårans låga andel av sjöar gör dessutom att dess förmåga att magasinera vatten är liten. Vattenståndsamplituden, skillnaden mellan låg- och högvatten, varierar därför mycket under året. Snösmältningen ger högvattenflöde när snön tinar, med början i april och maximum i maj. Efter flödestoppen sjunker vanligen vattennivån successivt och påverkas framförallt av regn som, om de är kraftiga, också ger snabba ökningar av flödet i älven. Vintertid, när nederbörden binds i snö och is, är vattenståndet som lägst. Medelvattenföringen i Öreälven är 39 m³/sekund, vid extrema flöden upp emot 238 m³/sekund och medellågvattenföringen är omkring 6 m³/sekund.

Källområdet – högsta kustlinjen – Örträksjön

Efter slutningen från Alstjärnen till Alsbergets fot flyter Öreälven i ett lugnt, slingrande lopp genom ett flackt myr- och barrskogslandskap ner till en knapp mil uppströms Brattforsen där fallhöjden åter ökar. Här passerar Örån även högsta kustlinjen. Större forsar längs denna sträcka är Skangselforsen och Storforsen. Åsformationer i dalbotten styr älven och delar stundom upp den, med långsmala öar, på längden i parallella fåror, eller bildar långa, skogsklädda uddar i älvfåran. Bitvis omger branta brinkar älven. Nerströms Bredselfältet, ett randdelta bildat vid iskanten när kustlinjen låg som högst, börjar älven meandra så smått. Allt eftersom älvfåran har eroderat i sedimenten och bytt riktning har den lämnat övergivna fåror, sjöar, avor, igenväxande korvsjöar (ogar) och hästskoformade myrar efter sig på dalbotten. Öreälvens största sjö är den sju kilometer långa och över 60 m djupa Örträksjön. Sediment som avsatts vid Öråns mynning i Örträksjön fyller successivt ut i sjöns nordvästside med utvidgade svämningar och inväxning av viden som följd. I Kvarnfors alldeles i närheten finns en raning, strandslätteräng, av mycket högt bevarandevärde. Örträskfältet vid Vargåns mynning i Örträksjön är ett annat randdelta. Det erbjuder goda odlingsjordar och här börjar jordbruksmarkerna längs älven bli påtagliga inslag i landskapsbilden. Längs lugnflytande älvs-träckor och vikar växer starr, gräs och örter i zoner kantade av viden längst upp mot skogsbrynet. Vattenväxter, till exempel vass, natearter och näckrosor, förekommer rikligt i vikarna.

Örträksjön – mynningen i Bottenhavet

Nerströms Örträksjön blir sedimentlagren allt tjockare och höga, branta nipur/brinkar omger älvfåran och landskapet blir mer dramatiskt. Skogsvegetationen i nipslutningarna har ett påtagligt inslag av lövträd. Niporna är ofta rikligt genomskurna av bäckfåror som bildat raviner med fuktiga skogsmiljöer gynnsamma för mer krävande arter. Sötgräs växer i en av dessa raviner på sin enda lokal i Västerbotten. Största biflödet längs denna sträcka är Balån som mynnar i meanderområdet uppströms Agnäs.

Mellan Bjurholm och Agnäs samt Hummelholm och Brattfors breddas dalbotten. Här är meandersträckorna särskilt välutvecklade och utgör illustrativa exempel på dessa landformer. Ett stort antal strandvallar, korvsjöar och övergivna fåror breder här ut sig över flodslätten. Sedimentplanen på olika nivåer har här fått ge plats för utbredda jordbruksmarker vilka bildar ett kulturhistoriskt värdefullt odlingslandskap med en uppenbar anknytning mellan naturmiljö och kulturtyp. Stenforsen, Storforsen och forsarna i Torrböle är störst bland forsarna längs

denna älvsträcka. Från Hummelholm minskar dalsidorna successivt i höjd tills kustslätt tar över landskapet omkring en mil från älvens mynningsområde. I de finkorniga stränderna finns här den sällsynta skalbaggearten strandsandjägare.

I Brattfors har älven bytt riktning. En övergiven älvfåra i ett nuvarande myrlandskap på kustslätten visar att älven en gång i tiden mynnat i havet i trakten av Levar. Numera mynnar Öreälven längre österut, i Örefjärden, och bildar ett mindre delta med sidofåror, avsnörda vikar, sandöar och lövskogsbevuxna dyner.

När det gäller växtligheten finns ett flertal karaktäristiska arter längs denna älvsträcka. Mandelpil växer på finsedimentstränder. På Lagnäset finns exempel på en hävdad, artrik löväng med örter som smörbollor, älvsallat, ormrot, stagg, norrlandsviol. Skogsbräken, höst-låsbräken och hässlebrodd är dokumenterade från Torrböleforsarna. Liljekonvalj och tibast är andra arter som växer längs älvsträckan. I mynningsområdet växer en rik flora av vattenväxter med ett 30-tal arter inräknade.

Deltat är även viktigt för rastande fåglar på väg till och från sina häckningsområden. En strandgrävbagge av arten *Augyles hispidulus* är funnen i en av deltats fåror, vilket är det nordligaste fyndet i landet.

Växt- och djurliv

Att de naturliga strukturer och processer som kännetecknar naturliga större vattendrag fungerar någorlunda i Öreälven visar sig i form av de karaktäristiska arterna, lax, flodpärlmussla och utter med flera, som förekommer i älven och dess biflöden. Totalt finns minst ett 15-tal fiskarter dokumenterade i älven, både vandrande och stationära arter. Lax och havsöring vandrar från kusten uppåt till Örträksjön, en älvsträcka med flera viktiga reproduktionsområden för dessa arter. Det finns några svårforcerade passager i Laxforsen vid Torrböle, i Storforsen och vid kraftverket i Agnäs som partiellt kan försvåra uppvandringen. Även flodnejonöga vandrar upp i riklig mängd älven. Stationär öring finns i ett flertal mindre biflöden till Öreälven. Gädda, harr, lake och stensimpa finns i stora delar av vattensystemet. Även havspopulationer av harr och sik leker i älven. Öreälven är ett populärt fiskevatten och utpekad som riksintressant för naturvård och friluftsliv.

Påverkan

En dryg fjärdedel av vattenförekomsterna i Öreälvens vattensystem uppnår minst god ekologisk status (2015-års bedömning). Resten av älven uppnår enbart måttlig ekologisk status. Det beror på att vattensystemet är påverkat av dels vattenkraftverk, dels åtgärder från flottningsepoken i både huvudfåran och i biflöden. I biflöden kan vägtrummor vara ett problem. Åtgärder för att minska effekterna av dessa verksamheter pågår.

I Öreälven finns tre strömkraftverk för elproduktionen. Vid kraftverket i Agnäs, cirka 45 km uppströms älvens mynning, finns en damm som påverkar vattenståndet i dess närhet och även utgör ett vandringshinder. En fiskväg finns i själva kraftverksdammen. Fisken kan dock ha problem att hitta vägen förbi kraftverkets utlopp längre ner, för att kunna ta sig till fiskvägen. Det beror på att fisken först och främst söker sin väg upp i vattensystemet via det största flödet. I de fall flödet genom kraftverket är högre än flödet genom den naturliga fåran, som leder upp till fiskvägen, kan fisken få stora svårigheter att hitta vidare upp i systemet. Det är inte känt i vilken omfattning fisk hindras att passera Agnäs kraftverk. En ökande reproduktion av laxungar på sträckan uppströms Agnäs visar dock på att lax passerar och leker ända upp till Örträsket. Vid Storforsens kraftverk, i Örån knappt 10 km uppströms Örträksjön, leder en

damms över vatten till kraftverket. Storforsen utgjorde redan innan dammens tillkomst ett naturligt vandringshinder för uppströms vandrande arter. Brattforsens kraftverk, närmare fyra mil ytterligare uppströms älven, är ett strömkraftverk där en del av älvens vatten avleds från forsens via en kanal till kraftverket. Själva Brattforsen utgör även den ett naturligt vandringshinder. Timmerflottning pågick i Öreälven och flera av dess biflöden från 1835 fram till 1977. Detta har lett till omfattande påverkan på ekosystemets funktion genom att stora delar av älvfåran bland annat blev rensad, rätad och invallad och sidofåror och vikar avstängda. Resultaten av detta är ökad vattenhastighet, försämrade vattenhållande förmåga och förändrad sedimenttransport. Ett 40-tal flottningsdammar har dämt upp och reglerat vattenståndet längs vissa sträckor och utgör fortfarande hinder för vandrande arter att röra sig längs älven. Trots att flottningsepoken upphört finns det en hel del rester kvar från denna epok särskilt i älvens biflöden, bland annat i form av gamla ledarmar och dammar som avsevärt försämrar förbindelsen (konnektiviteten) mellan olika sträckor i vattensystemet. Även drygt 150 vägtrummor och broar utgör vandringshinder.

I direkt anslutning till stränderna längs bäckar och mindre vattendrag är buffertzonen mot avverkade skogsområden ofta för smal och risken är stor att eroderat material, näringsämnen och skadliga ämnen läcker ut i vattnet. En otillräcklig buffertzona leder även till att vattnet blir uppvärmt och att det inte får ta emot tillräckligt med organiskt material.

Nerströms Örträksjön finns biflöden värdefulla för havsöringsreproduktionen. Bland dem kalkas fyra kontinuerligt eftersom försurningspåverkan framförallt från nederbörd är konstaterad. Öreälvens vattensystem i stort är inte påverkat av övergödning. Undersökning av fynd av metaller och mineral och en bearbetningskoncession är beviljade i anslutning till Örån vilket kan komma att påverka älven genom utsläpp av giftiga ämnen.

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Öreälven är Natura 2000-område beroende på det till övervägande delen naturliga vattensystemet, vars processer formar ett landskap med naturmiljöer som är ovanliga i europeiskt perspektiv. De prioriterade naturtyperna i området, näringsfattiga slättsjöar, myrsjöar, större vattendrag och mindre vattendrag, har särskilt stora arealer av miljöer med hög representativitet och generellt ett gott bevarandetilstånd. Större och mindre vattendrag är mest framträdande där flera imponerande forsar omväxlande med strömmande sträckor och sel i huvudfåran förhöjer älvens värden. Ett flertal biflöden ingår som viktiga komponenter i vattensystemets funktion som helhet. Sjöarna finns främst i källområdena och i de mindre vattendragen och har en relativt liten utbredning i älvsystemet. Älven är en av Sveriges största skogsälvar och ett betydande exempel på en i sediment djupt nerskuren, meand-

NATUREN ÄR DYNAMISK OCH FÖRÄNDERLIG.

Med ökade kunskaper kan både bevarandevärden, hotbild och åtgärder förändras. Av denna anledning hänvisas till de rapporter och kunskapssammanställningar som bl.a. Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten ger ut i förekommande fall, om arter och habitat, för mer detaljerad information och uppdateringar.

rande skogsälv av mycket högt geologiskt värde. Den ger en synnerligt åskådlig bild av landskapets utveckling från postglacial tid till nutid.

Området är mycket värdefullt för att bevara den biologiska mångfalden som är knuten till fritt strömmande vattendrag i denna region. Särskilt prioriterad är den ursprungliga, sötvattenle-kande populationen av lax för vilken Öreälven skapar goda förhållanden med lekbottnar och uppväxtområden som viktiga komponenter för artens överlevnad. Biflödena är dessutom av stor betydelse särskilt för flodpärlmussla, som är prioriterad, och vandringsfisk. Viktig för flodpärlmusslans reproduktion och spridning, är också de storvuxna havsöringstammarna i älven. Utter utgör också ett prioriterat bevarandevärde i älven. De ovan nämnda särskilt viktiga naturtyperna och arterna har nationellt och internationellt mycket betydelsefulla förekomster i området. Hela dalgången är viktig för rekreation i form av friluftsliv och fiske.

Sammantaget utgör det stora värdet för området just vattensystemet som helhet, inklusive alla naturtyper och arter som alla utgör viktiga beståndsdelar för att upprätthålla områdets naturliga processer och biologiska mångfald. Det gör vattendraget till en representativ skogsälv för Västerbottens län och därigenom en viktig del av Natura 2000-nätverket.

Prioriterade åtgärder

Påverkan av tidigare gjorda flottledåtgärder är omfattande i Öreälven och många åtgärder krävs. Återställningsåtgärder i syfte att Öreälvsystemet återfår en mer naturlig hydrologi och morfologi i de områden eller de platser som är påverkade eller skadade är prioriterade.

Åtgärder för att ta bort onaturliga vandringshinder för vattenlevande organismer är prioriterade. Särskilt måste lax beredas möjlighet att vandra upp i Öreälven.

Sträckor vars strand- och bottenmiljöer skadats under flottningsepoken behöver återställas. Särskilt prioriterade är åtgärder som gynnar flodpärlmussla och lax. Restaurering av vattendrag måste dock göras med stor hänsyn till de prioriterade arternas krav på sin livsmiljö.

Vägtrummor och vägar som korsar vattendrag är viktiga att åtgärda när de är konstruerade på ett sådant sätt att de medför svårigheter för fisk att passera, eller att uttrar utsätts för en onödigt hög risk att dödas i trafiken. Särskild hänsyn bör här tas till svagsimmande fiskarter.

Hänsynen inom skogsbruket behöver förbättras. I synnerhet behöver tillräckligt breda och ekologiskt funktionella kantzoner sparas intill vattendrag och sjöar, för att bevara fungerande ekosystem och förhindra skadliga läckage till vattnet. Även åtgärder som på sikt skapar mer död ved i och intill vattendragen är prioriterade. En prioriterad åtgärd med detta syfte är att inrätta särskilt skydd av de mest värdefulla biflödena.

Det är viktigt att uppnå och bevara livskraftiga populationer av de för området typiska och utpekade fiskarterna. En långsiktigt hållbar fiskeförvaltning är därför prioriterad.

Åtgärder krävs i diken som transporterar skadliga ämnen eller sediment till vattnet i Öreälvens vattensystem, i synnerhet i anslutning till lokaler för flodpärlmussla eller lekbottnar för lax och öring.

Återställning av mark- och våtmarkshydrologi är prioriterad i områden som är så påverkade av till exempel dikning att åtgärder krävs för att vattendrag ska återfå en mer naturlig vattenföring.

Kalkningsåtgärderna för att motverka försurningen av ån från nederbörd bör fortgå så länge behov finns.

Beskrivning av utpekade naturtyper

Sjöar

Näringsfattiga slättsjöar (3110)

Näringsfattiga, djupa sjöar med klart vatten och grunda, grusiga eller sandiga stränder med mer eller mindre rik vegetation av kortskottsväxter som notblomster, braxengräs och liknande. Sjötypen förekommer i anslutning till väldränerade isälvsediment. Främsta exemplet på denna sjötyp i Öreälvens vattensystem är Angsjön som avvattnas till Balån.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet bedöms vara gynnsamt för naturtypen. De näringsfattiga slättsjöarna är generellt lite påverkade utan problem med övergödning eller försurning och den ekologiska statusen är hög. Det finns inga uppgifter om att de typiska arterna är negativt påverkade.

Bevarandemål

Arealerna näringsfattiga slättsjöar, 100 ha, ska vara oförändrad eller öka i takt med att biotoper återställs.

Naturtypen ska ha god funktion avseende *vattenföring och geomorfologi* och bland annat

- ha en naturlig hydrologisk regim som präglas av årligen återkommande lågvatten respektive översvämningar styrda av nederbörd och avsmältning, och gynna en naturlig ishyvling av stränder,
- ha en låg grad av onaturlig fysisk påverkan avseende botten- och strandmiljöer och hysa naturliga materialflöden av olikstora sediment som är viktiga för att forma, förnya och upprätthålla dessa miljöer,
- vara i huvudsak fria från negativ påverkan, till exempel grumling och försurning, orsakad av dikning,
- ska vattenvägarna till och från sjöar vara fria från vandringshinder som förhindrar naturlig spridning av utpekade och typiska fiskarter samt andra vattenorganismer. Detta är nödvändigt för att arterna ska kunna upprätthålla en fungerande populationsdynamik och för att bibehålla balansen i ekosystemen.

Vattenkvaliteten i vattensystemet ska vara så god att livsbetingelserna är gynnsamma för ekosystemen i vatten och på svämplan. Negativ påverkan genom onaturlig grumling, onaturlig försurning, övergödning och antropogena miljögifter ska minimeras.

Avseende *vegetationen* ska vegetationstyperna i sjöarnas närmaste omgivning och på svämplan och botten bevaras i sådan utsträckning

- att de utgör en ekologiskt funktionell kantzon, vilken hindrar läckage av sediment och skadliga ämnen,
- att de bibehåller sin naturliga struktur, artsammansättning, artrikedom och utbredning, särskilt avseende kortskottsvegetation.

De *typiska arterna* bland fiskar, som öring, harr och hornsimpa, samt bland växter till exempel braxengräsarter, notblomster, sylört och strandpryl ska ha en naturlig populationsdynamik, livskraftiga populationer, bibehållen utbredning och möjlighet att sprida sig. Flyttfåglar som drillsnäppa, storlom och fiskgjuse ska ha tillgång till fullgoda livsmiljöer.

Invasiva och andra främmande arter eller stammar ska inte introduceras, och befintliga sådana ska inte ha mer än försumbar påverkan på sjöarnas artsammansättning, konkurrenssituation och funktion.

Avseende *fisk* ska

- fiskfaunans artsammansättning vara naturlig.
- naturligt fiskfria sjöar förbli fiskfria.
- fisket bedrivs långsiktigt hållbart.

Myrsjöar (3160)

Myrsjöar är ofta små (normalt inte över 20 hektar) och kännetecknas av näringsfattigt vatten, låg produktivitet och påverkan av humussyror som gör dem naturligt sura. Humusämnena gör att vattnet nästan alltid är brunt och siktdjupet litet. Klarare vatten finns i vissa sjöar med lång omsättningstid. Oftast har myrsjöarna en stor andel myrmark i närområdet, och omges av ofta av gungfly med vitmossor och kärlväxter som trådstarr, sumpstarr och flaskstarr. Vattenvegetationen består vanligen av glesa bestånd av flytbladsväxter som vit näckros, nordnäckros och dvärgigelknopp och vattenmossor. Myrsjöar finns i Öreälvens avrinningsområde framförallt i anslutning till biflöden till älven.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet för naturtypen bedöms vara gynnsamt i vattenområdet. Det stora flertalet myrsjöar i området bedöms vara opåverkade eller svagt påverkade oftast av dikning eller dammar. I vissa sjöar finns inplanterad fisk

Bevarandemål

Arealen myrsjöar, 700 ha, ska vara oförändrad eller öka i takt med att biotoper återställs.

Naturtyperna ska ha god funktion avseende *vattenföring och geomorfologi* och bland annat

- ha en naturlig hydrologisk regim som präglas av årligen återkommande lågvatten respektive översvämningar styrda av nederbörd och avsmältning
- ha en låg grad av onaturlig fysisk påverkan avseende botten- och strandmiljöer och hysa naturliga materialflöden av olikstora sediment som är viktiga för att forma, förnya och upprätthålla dessa miljöer,
- vara i huvudsak fria från negativ påverkan, till exempel försurning, orsakad av dikning,
- ska vattenvägarna till och från sjöar vara fria från vandringshinder som förhindrar naturlig spridning av utpekade och typiska fiskarter samt andra vattenorganismer. Detta är nödvändigt för att arterna ska kunna upprätthålla en fungerande populationsdynamik och för att bibehålla balansen i ekosystemen.

Vattenkvaliteten i vattensystemet ska vara så god att livsbetingelserna är gynnsamma för näringsvävarna i vatten och på svämplan. Negativ påverkan genom onaturlig grumling, onaturlig försurning, övergödning och antropogena miljögifter ska minimeras.

Avseende *vegetationen* ska de naturliga vegetationstyperna i sjöarnas närmaste omgivning, på svämplan och på bottnar bevaras i sådan utsträckning

- att de utgör en ekologiskt funktionell kantzona, vilken hindrar läckage av sediment och skadliga ämnen,
- att de bibehåller sin naturliga struktur, artsammansättning, artrikedom och utbredning,

De *typiska arterna*, till exempel knipa, sångsvan, smålom, salskrake och svarthakedopping, ska ha tillgång till fullgoda livsmiljöer.

Invasiva och andra främmande arter eller stammar ska inte introduceras, och befintliga sådana ska inte ha mer än försumbar påverkan på sjöarnas artsammansättning, konkurrenssituation och funktion.

Avseende *fisk* ska

- fiskfaunans artsammansättning vara naturlig.
- naturligt fiskfria sjöar förbli fiskfria.
- fisket bedrivs långsiktigt hållbart.

Vattendrag

Större vattendrag (3210)

Denna naturtyp omfattar större naturliga vattendrag med en huvudfåra och större biflöden av älvar och åar. Huvudfåran i Öreälven skiftar mellan älvsjöar, sel, forsar och meandrar med intilliggande korvsjöar. Ett naturligt varierande vattenstånd skapar variationsrika strandmiljöer med en hög biologisk mångfald. I vattendrag finns därför många olika miljöer. Vattendrag är även viktiga spridningskorridorer för både djur och växter.

Öreälvens nära naturliga vattenregim är en förutsättning för områdets mångfald av miljöer och arter. Älvsvattnet strömmar i stort sett oregrerat och översvämmar stränderna säsongvis. De finkorniga jordarna som omger älven gör att den transporterar och omlagrar stora mängder sediment och organiskt material som avsätts och vitaliserar strandmiljöerna. Dessa processer skapar olikartade strandmiljöer och ställvis breda svämplan. Stränderna är viktiga övergångszoner mellan land- och vattenkosystemen och har märkbart högre artrikedom än de omgivande ekosystemen.

Älvstränder är, med sin höga produktion, viktiga för växtätare som älg, sork och bäver vilket även drar till sig rovdjur.

I forsar syresätts vattnet och finkornigt material spolats bort. Bottnarna består därför av framförallt stenar och block eller klippor beväxna med framförallt mossor och alger bland vilka talrika fastsittande, filtrerande insekter har en skyddad miljö. På strandklippor och stenar kan en rik lavflora utvecklas.

Ett 15-tal fiskarter finns i älven med biflöden. Karaktärsarter är öring, lax, harr, lake, elritsa, flodnejonöga och stensimpa, men även i sötvatten vanliga arter som abborre, gädda och bäcknejonöga är allmänna. Andra karaktärsarter är flodpärlmussla och utter. Utter har utifrån en av jakt och miljögifter hård decimerad population ökat och längs Västerbottenskusten och även i Öreälven.

Bevarandetillstånd idag

Öreälven har ett gynnsamt bevarandetillstånd. Vattensystemet är ett utmärkt exempel på en skogsälv med höga naturvärden och starka populationer av de typiska arterna. Älven har en i stora delar naturlig vattenföring. Varken övergödning eller försurning är påvisad i Öreälvens huvudfåra. I älven finns dock tre vattenkraftverk, varav ett utgör ett vandringshinder, och den ekologiska statusen är måttlig. På många platser i älvfåran finns även en stark påverkan från rensning och schaktning som gjordes i syfte att underlätta flottning av timmer under flottningsepoken. I naturligt tillstånd var det troligtvis på många platser stora mängder nerfallna träd och annan död ved i vattnet. Det är generellt en stor brist idag.

Mindre vattendrag (3260)

Mindre vattendrag förekommer i hela området i form av biflöden till huvudfåran. I det boreala området ovan högsta kustlinjen styrs biflödena vanligen av olika moränformer genom våtmarksrika skogsområden och deras lopp karaktäriseras av omväxlande sjöar, forsar och lugnflytande sträckor. Hit hör Vargån som mynnar i Örträsksjön. Det är älvens största biflöde med en årsmedelvattenföring på 4,6 m³/s. Balån med en årsmedelvattenföring på 1,7 m³/s mynnar nerströms Bjurholm. I det finsedimentrika området nerströms HK är många mindre vattendrag djupt nerskurna och bildar omfattande ravinsystem närmare Öreälvens fåra.

Bevarandetillstånd idag

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att de mindre vattendragen i Öreälvsystemet har ogynnsamt bevarandetillstånd, även om variationen är stor och det finns vattendrag, särskilt i källområdena, med låg grad av påverkan och mycket höga naturvärden. En viktig orsak är att det i ett flertal av biflödena finns dammar som påverkar vattenståndet och strandmiljöernas struktur och mångfald. Dammarna, liksom felaktigt utformade vägtrummor, utgör även vandringshinder för fisk och andra vattenorganismer. En ofta stark påverkan från till exempel rensning av vattenfåror, schaktningar, ledmurar och avsnörning av fåror som gjordes för att underlätta flottning av timmer, har påverkat flödesförhållanden, isförhållanden och övervintningsmiljöer för olika organismer. Ökat ljusinsläpp, läckage av slam, skadliga ämnen m.m. i samband med skogsbruksåtgärder som tagit för lite hänsyn till vattendraget är ytterligare en orsak till det ogynnsamma bevarandetillståndet. Nerströms Örträsksjön är sex biflöden delvis påverkade av försurning. Påverkan av övergödning är försumbar i Öreälvsystemet som helhet.

Bevarandemål större vattendrag och mindre vattendrag

Arealerna större vattendrag, 1 200 ha, och mindre vattendrag, 800 ha, ska vara oförändrad eller öka i takt med att biotoper återställs. Andel formellt skyddad areal ska öka.

Arealen strömsträckor ska vara oförändrad eller öka.

Naturtyperna ska ha god funktion avseende *vattenföring, flödesdynamik och geomorfologi* och bland annat

- ha en naturlig hydrologisk regim som präglas av årligen återkommande lågvatten respektive översvämningar styrda av nederbörd och avsmältning, och på vintern gynnar en naturlig isdynamik,
- ska mängden död ved öka, i vattnet och på svämplan,
- ha en låg grad av onaturlig fysisk påverkan avseende botten- och strandmiljöer samt hysa naturliga materialflöden av olikstora sediment som är viktiga för att forma, förnya och upprätthålla dessa miljöer,
- vara i huvudsak fria från negativ påverkan, till exempel försurning och grumling, orsakad av dikning,
- ska upp- och nedströmsvandring inte hindras eller påtagligt försvåras för utpekade och typiska fiskarter och andra organismer som är beroende av fria vattenvägar för att kunna sprida och föröka sig, samt upprätthålla en fungerande populationsdynamik. Detta är nödvändigt för att bibehålla balansen i ekosystemen.

Vattenkvaliteten i vattensystemet ska vara så god att livsbetingelserna är gynnsamma för näringsvävarna i vatten och på svämplan. Negativ påverkan genom onaturlig grumling, onaturlig försurning, övergödning och antropogena miljögifter ska minimeras.

Avseende *vegetationen* ska de naturliga vegetationstyperna i vattendragens närmaste omgivning, på svämplan och på botten bevaras i sådan utsträckning

- att de utgör en ekologiskt funktionell kantzon, vilken hindrar läckage av sediment och skadliga ämnen samt bidrar med nödvändig skuggning och tillförsel av organiskt material,
- att de bibehåller sin naturliga struktur, artsammansättning, artrikedom och utbredning,

De *typiska arterna*, till exempel simpor, nejonögon, lax, öring, harr och flodpärlmussla, ska ha en gynnsam bevarandestatus, med naturlig populationsdynamik, livskraftiga populationer, bibehållen utbredning och möjlighet att sprida sig.

Värdefulla *ranings- och betesmarker* ska upprätthållas för att bibehålla sina värden.

Invasiva och andra främmande arter eller stammar ska inte introduceras, och befintliga sådana ska inte ha mer än försumbar påverkan på sjöarnas artsammansättning, konkurrenssituation och funktion.

Avseende *fisk* ska

- fiskfaunans artsammansättning vara naturlig.
- fisket bedrivs långsiktigt hållbart.

Beskrivning av utpekade arter

Nedan finns beskrivningar av de arter som är utpekade för Natura 2000-området Öreälven enligt Art- och habitatdirektivet. Fler arter som är viktiga för området finns beskrivna i Bilaga 1.

Flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*)

Flodpärlmusslan lever i kalkfattiga och klara vatten i strömmande och forsande partier, vanligen där det finns botten av grus och sten med blockrika partier, men även i rena sandbotten. Flodpärlmusslan är filterare och strömhastigheten måste därför vara så hög att igenslamning, pålagring och inbäddning undviks under större delen av året. Flodpärlmusslan är beroende av öring eller lax som värdjur under musslans larvstadium, cirka 8–10 månader. Värdfisken och dess möjligheter att finna fria vandringsvägar har således stor betydelse för flodpärlmusslans överlevnad, spridning och utbredning. Under det följande utvecklingsstadiet, som pågår under flera år, lever den mellan bottenpartiklarna i vattendraget. Då är god syresättning nödvändig. Endast en bråkdel av mussellarverna överlever och utvecklas till mussla. Flodpärlmusslan uppnår vanligtvis en ålder mellan 100 och 250 år. Den blir könsmogen vid 18–20 års ålder.

Eftersom flodpärlmusslan har höga miljökrav kan förekomst av livskraftiga populationer indikera goda livsbetingelser även för andra arter. Skalen från gamla individer kan användas vid analys av historiska miljöförhållanden (miljöarkiv).

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet bedöms inte vara gynnsamt. Idag finns minst två kända populationer av flodpärlmussla i Öreälven och dess biflöden. Med stor sannolikhet finns många fler populationer. Den ena kända lokalen finns i Kvarnbäcken, uppströms Kvarnfors, som mynnar i Örtträsksjön. Beståndet är svagt och bedöms ha dålig förnyring. Det andra beståndet finns i Öreälvens huvudfåra vid Långed cirka två kilometer uppströms E4:an. För att säkert bedöma bevarandetillståndet för dessa två bestånd och få en uppskattning av populationsstorlek behövs noggrannare undersökningar. Vandringshindren längs älven bidrar till att arten har svårt att sprida sig uppåt inom vattensystemet vilket kan begränsa genetiskt utbyte mellan populationerna. Påverkan från skogsbruk och kvardröjande effekter av flottledsrensning är andra problem

Bevarandemål

Arten ska finnas spridd i området och dess populationer ska inte minska. Alla delpopulationer ska ha en nyrekrytering av småmusslor och vara livskraftiga bestånd, samt ha ett långsiktigt skydd. Bottnar som utgör lämplig livsmiljö för flodpärlmusslorna och/eller för värdfiskarnas lek ska bibehållas eller förbättras med avseende på utbredning, fysiska kvalitéer och strömförhållanden. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan av giftiga, grumlande, försurande och övergödande ämnen. Sedimenttransport ska inte förekomma i sådan mängd att det riskerar att skada musslorna eller deras livsmiljö. Skogen längs vattendraget ska bevaras i sådan utsträckning att solinsläpp och vattentemperatur inte ökar. Skogen längs vattendraget ska bevaras i sådan utsträckning att den skapar den skuggande effekt och stabila vattentemperatur som är nödvändig för musslorna och deras värdfiskar. Det ska finnas livskraftiga populationer av värdfisk för att flodpärlmusslan ska kunna föryngra sig.

Bredkantad dykare (*Dytiscus latissimus*)

Bredkantad dykare är en mycket storvuxen dykarskalbagge som förekommer i näringsfattiga till måttligt näringsrika sjöar, i större vattendrag samt i djupare dammar och torvgravar. Den uppträder såväl i klarvattensjöar som i mer humösa vatten. Arten är ett utpräglat rovdjur och larverna livnär sig till stor del på nattsländelarver.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet bedöms som gynnsamt. Arten bedöms vara relativt vanlig men förbisedd och dokumentationen av fynd är knapphändig. Bredkantad dykare har gått tillbaka kraftigt i Europa och är klassad som sårbar i IUCN:s rödlista. I Sverige är arten emellertid fortfarande relativt allmän och bedöms här som livskraftig. Ur EU-perspektiv har Sverige därmed ett ansvar för artens fortlevnad. Arten är antagligen spridd i Öreälvens vattensystem men kunskapsläget är relativt dåligt och endast ett fåtal fynd är dokumenterade.

Bevarandemål

Populationen ska finnas kvar och inte minska. I älvens vattensystem ska det finnas områden som utgör goda livsmiljöer för arten. Tät strandvegetation samt stora vegetationsfria vattenpartier är viktiga för arten, och ska finnas rikligt i området. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan från till exempel övergödning.

Lax (*Salmo salar*)

Laxen rör sig över stora områden och kräver olika miljöer under sin livscykel. Laxen leker i framförallt större, men även i mindre forsande eller strömmande vattendrag. För att rommen ska överleva krävs lekbottnarna av blandat substrat med sten i form av sand, grus och större stenar där syrerikt vatten kan penetrera ner. De kläckta ynglen håller till i strömmande eller forsande områden med sten och mindre block där de får skydd i mellanrummen och kan hitta lämpliga vattenflöden och ståndplatser. När de efter 2 – 4 år växt till övergår de till smoltstadium och vandrar ut i Östersjön för att växa till ytterligare. Efter 1 – 4 år i havet återvänder laxen för lek till den älv där den föddes. Vattenföring och vattentemperatur är två faktorer som är av betydelse för vilken tid laxen börjar vandra upp. Fria vandringsvägar är en förutsättning för uppvandringen. Laxens långa vandringar i älv, kust och hav gör den sårbar för både naturlig och mänsklig påverkan.

I Öreälven finns lax dokumenterad åtminstone upp till Örträksjön. Laxens höga krav på livsmiljöer gör den mycket viktig som indikatorart för god vattenstatus. Öringen, som liksom laxen är värd för flodpärlmusslans larver, har liknande miljökrav och ekologi. De här be-

skrivna åtgärderna för laxen kan därför också appliceras på öringen. Laxen är en viktig fiskart för fritidsfisket, fisketurismen och yrkesfisket. Eftersom den dessutom vandrar ända ner till södra Östersjön innan den återvänder för lek krävs både en nationell och en internationell samordning av förvaltningen.

Bevarandetillstånd idag

Sett utifrån populationstrenden de senaste 25 åren är bevarandetillståndet för lax i Öreälven gynnsamt. Laxyngel återfinns på allt fler lokaler och allt längre upp i älven. Medeltätheten av en sommar gamla laxyngel, d.v.s. medelvärde av antal infångade yngel per elfiskad ytenhet, ökade under 2000-talet på lokaler som elfiskas. Fångsten flerdubblades fram till 2015 som visade toppvärdet 22 yngel/100 m². Därefter har dock värdena successivt sjunkit till endast 2 yngel/100 m² år 2018, vilket inger viss oro. Det kan röra sig om en naturlig populations-svängning, men trenderna måste följas upp och möjliga orsaker till utvecklingen bör analyseras. Faktorer såsom sjukdomar och rovdjur, som utnyttjar laxen som bytesdjur, kan också vara involverade.

Skattningar av antalet lekvandrande vuxen fisk i Öreälven saknas och den totala fångsten av lax är okänd. Yrkesfiskarnas uttag av lax är kvoterat i Östersjön men information om hur många Öreälvsloxar de fångar saknas dock eftersom det skulle kräva omfattande DNA-provtagning av all lax. När det gäller fritidsfisket har ett tillförlitligt system för fångstrapportering saknats. År 2015 infördes ett internetbaserat system men rapporteringen är ännu inte fullgod.

Den ökning som laxstammen i Öreälven visat under 2000-talet antas till stor del bero på att fångstkvoterna i yrkesfisket i havet och på kusten minskats. Större delen av laxens livsmiljö i Öreälven är dock fortfarande kraftigt negativt påverkat av tidigare flottledsrensningar. Lämpliga lekbottnar och livsmiljöer för yngel saknas därigenom längs vissa vattendragssträckor vilket påverkar laxens överlevnadsmöjligheter i älven. Älven är i behov av restaurering efter flottningsingreppen.

Bevarandemål

Antalet lekvandrande laxar ska vara oförändrat eller öka. Laxen ska föryngra sig inom hela det område där den har naturlig förekomst i Öreälven. Produktionen av laxsmolt ska vara 80% av den beräknade maximala kapaciteten för älven (nationellt mål enligt Havs och Vattenmyndigheten 2015). Laxstammen ska ha en naturlig storleksfördelning med ett tydligt inslag av stora individer. Lämpliga miljöer för lek och uppväxt ska finnas i hela området. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan från till exempel grumlande, igenslammande, försurande, giftiga och övergödande ämnen. Artens upp- och nedströmsvandring ska inte hindras eller påtagligt försvåras av mänskligt skapade vandringshinder. Vattenståndsfluktuationer och flöden ska vara naturliga. Skogarna längs vattendragen ska bevaras i sådan utsträckning att de upprätthåller den skuggande effekt och stabila vattentemperatur som är nödvändig för att laxen ska trivas och reproducera sig. Laxfisket som bedrivs ska vara hållbart.

Stensimpa (Cottus gobio)

Stensimpa är vanligast i sträckor med klart, strömmande vatten som har renspolade, steniga och grusiga bottnar, men den går att hitta på såväl blockrika bottnar som på rena sandbottnar. Arten leker under våren. Den är i huvudsak stationär och dess spridningsförmåga är inte känd i detalj, men det är viktigt att det finns fria vandringsvägar i vattendraget.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet är gynnsamt. Arten är livskraftig och därmed inte rödlistad enligt Artdatabanken. Stensimpan förekommer allmänt i större delen av Öreälvens vattensystem.

Bevarandemål

Arten ska finnas i de delar av Öreälvsystemet där den har en naturlig förekomst och dess population ska inte minska. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan av till exempel grumlande, försurande, giftiga och övergödande ämnen.

Utter (*Lutra lutra*)

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till landområden där uttern kan vila ostört och ha sina gryt. Den jagar framförallt i relativt grunda, strömmande vatten. Vintertid är arten beroende av isfria vatten som ger den möjlighet att hitta mat. Tidigare har beståndet varit kraftigt påverkat av miljögifter men återhämtat sig. Det finns tecken på att skadorna av miljögifter ökar igen. Trafik dödar många uttrar i områden där vägar korsar vattendragen och tvingar upp djuren på vägarna.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet är gynnsamt på länsnivå. Utter är dock nära hotad enligt Artdatabankens rödlista och är fridlyst året runt i hela Sverige, men arten har ökat både sin population och utbredning i Sverige under de senaste 20 åren. Jämfört med 1990-talet eller tidigare har arten ökat betydligt i Västerbottens län. Uttrar finns således väl spridda längs hela Öreälven med flera biflöden, och de flesta lämpliga delar av området utnyttjas. En länstäckande inventering, upplagd på fem år, i syfte att ta fram en mer komplett bild av förekomster och utbredning av utter pågår i Västerbottens län.

Bevarandemål

Arten ska inte minska i utbredning eller populationsstorlek. Den ska förekomma väl spridd i hela vattensystemet från källorna till mynningen både längs huvudfåran och längs biflöden. Örelälven med de sjöar och biflöden som ingår i området ska vara fortsatt naturligt rika på fisk och andra viktiga bytesdjur. Vattensystemet ska ha en god vattenkvalitet, med försumbar påverkan från till exempel miljögifter och försurning. Området ska utgöra en god livsmiljö för arten. Uttern ska fritt kunna vandra längs vattendragen utan risk att dödas på grund av att den måste passera hårt trafikerade vägar.

Ävjepilört (*Persicaria foliosa*)

Ävjepilört förekommer sällsynt till sparsamt på grunda, leriga eller gytjiga stränder och strandängar vid vattendrag och sjöar. Plantorna är känsliga för erosion från strömmar och vågor samt för kraftig ishyvling. Arten är ljusälskande och konkurrenssvag men gynnas av bete. Ävjepilört är beroende av ett varierande vattenstånd, och oftast växer den i miljöer som endast periodvis är blottlagda. Plantan är ettårig och måste därför blomma och sätta frö för att överleva till nästa säsong. Fröna gror helst vid sommarlågvattnen när botten blottläggs. Vanliga växtplatser är långgrunda stränder i vikar, stränder i skyddade lägen samt i mynningen av vattendrag. Ävjepilört sprids framförallt genom att fröna transporteras av vatten i rörelse. Fröna kan även fastna på fötterna på kreatur och fåglar som på så sätt sprider dem till nya områden. Arten är även en utmärkt indikator på välutvecklad ävjobroddvegetation där andra rödlistade arter finns. Ändrat vattenflöde, utfyllnader och muddringar samt upphört bete kan

vara ett hot. Arten är en svensk ansvarsart med närmare hälften av Europas population inom landets gränser.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet för arten är ogynnsamt i Öreälven. Det är osäkert om arten växer i området. Arten är dokumenterad 1934 från Öreälvens delta där lämpliga habitat finns men inte återfunnen vid besök 2014.

Bevarandemål

Om arten finns i området ska populationen inte minska i antal eller utbredning. Miljöer där finkorniga sediment avsätts ska finnas tillgängliga. Vattenståndsfuktuationer och flöden ska vara naturliga, och medföra blottläggning av lera/lerig jord under sommaren, samt översvämning under vår- och höstflod. Viss ishyvling ska ske. Bete och betestramp bör upprätthållas på de lokaler där de är viktiga för att bibehålla ävjepilörtens livsmiljö.

Hotbild

De redovisade hoten är exempel på verksamheter och aktiviteter som bedöms kunna åstadkomma en negativ påverkan på de utpekade naturtyperna och arterna inom området. Endast de allvarligaste hoten vi i dag känner till mot Natura 2000-områdets naturvärden är beskrivna här. Hot av global karaktär, till exempel klimatförändringar och långväga, luftburna föroreningar vilka inte kan lösas genom hänsyn i och omkring området eller genom områdets skötsel, är inte beskrivna här. Effekterna från dessa storskaliga och ofta mera diffusa faktorer bör likväl följas upp inom ramen för nationell uppföljning och övervakning. Följande beskrivningar av möjliga hot gäller även om påverkan härrör från något som sker utanför områdets gränser. Kumulativa effekter från flera källor av påverkan ska också beaktas.

Vandringshinder, främst vattenkrafts- och flottningsdammar, flottningslämningar och vägtrummor med felaktig placering eller utformning samt felaktigt utformade fiskvägar, omöjliggör eller försvårar naturliga spridningsmönster bland till exempel fisk, växter och ryggradslösa djur. Det hindrar arter att nå lek-, födo- respektive övervintringsområden och leder till isolerade populationer som därigenom kan bli genetiskt utarmade och försvagade. Flodpärlmusslan är beroende av att dess värd fisk kan nå sina lek- och uppväxtområden.

Dammar, utgör inte bara vandringshinder utan påverkar miljön på en rad olika vis. Öreälven är skyddad men har varit föremål för planer på omfattande vattenkraftutbyggnad som skulle få avsevärt negativa effekter enligt följande om det genomfördes:

- *Reglering* av vattenföringen rubbar de kontinuerliga vattenfluktuationerna och översvämningar sker under andra delar av året än när höga flöden naturligt skulle ha förekommit. Detta skapar en onaturlig strandmiljö som påverkar strandvegetationen och många vattenlevande organismer negativt och arter kan försvinna från det påverkade området. Korttidsreglering kan dessutom orsaka erosion i stränder med finsediment genom dagliga in och utflöden av vatten i strandhaken. Långtidsreglering i magasin förstör landområden som däms över och de växter, djur, svampar och mikroorganismer som är bundna till dessa landområden försvinner.
- Vattenmagasin skapar en *barriäreffekt*, även om en väl fungerande fiskväg finns. Vandringsfisk fångas av rovdjur i större utsträckning i de lugnvattenmiljöer som vattenmagasin utgör och mängden strömlevande fisk minskar. Spridning nerströms av både växter och djur försämras avsevärt.

- *Mängden forssträckor* i vattendraget *minskar* och med dem går viktiga och artrika livsmiljöer förlorade. En damm i en fors stoppar det tidigare rinnande vattnet. Nedanför dammar och kraftverk kan torra fåror skapas där alla vattenlevande organismer försvinner.
- *Naturlig erosion, transport och avsättning av sand och grus* på stränder och bottnar är viktiga funktioner för vattendragets morfologi, t.ex. vid deltabildning och meandring. Det skapar därmed en mångfald av livsmiljöer, som lekbottnar för fisk. En damm fångar upp materialet som avsätts på botten och påverkar därmed dessa grundläggande funktioner negativt.
- *Regleringsdammar påverkar isdynamiken*. Längs korttidsreglerade stränder ökar erosionen genom att isen dagligen rör sig upp och ner. Effekterna av isläggning och islossning i långtidsmagasin är att stora områden blir istäckta och organismerna fryser sönder under vintern eller torkar ut på våren samt att isen rycker loss sediment. Dessutom blir isen framkomlighet och bärighet försämrade och både djur och människor riskerar att gå ner sig.

Kraftverk innebär att många fiskar dödas eller skadas i kraftverksturbinerna när de vandrar nedströms, om det inte finns effektiva fiskavledare. Kraftverk finns i Öreälven men i dagsläget är det ej tillåtet att uppföra nya i vattenområdet.

Ämnen med negativ påverkan på vattenmiljön. Utsläpp eller läckage av ämnen som påverkar vattenmiljön negativt sker från många olika källor, bland annat areella näringar, gruvverksamhet, torvbrytning och enskilda avlopp. Även om påverkan lokalt inte är så stor så kan den sammanlagda effekten av alla utsläpp/läckage ändå skapa påtagliga negativa effekter. Små utsläpp kan i vissa fall vara naturliga eller oundvikliga vid normal markanvändning, men ämnen ska inte överstiga halter (gränsvärden) vid vilka de kan hota naturtypernas strukturer, funktioner, typiska arter eller långsiktiga stabilitet. Utsläpp som utgör hot är främst:

- *Miljögifter*, främst i form av metaller och organiska ämnen, kan ackumuleras i organismer och finnas kvar i miljön under mycket lång tid. Vattenlevande organismer är ofta särskilt utsatta för dessa. Arter högt upp i näringskedjan som uttern ackumulerar miljögifter i kroppen. PCB, PFOS och PBDE är exempel på ämnen som påträffats i oroande höga nivåer i uttrar. Läkemedelsrester kan påverka bland annat djurens beteenden.
- *Övergödande ämnen* kan skapa lokala problem i sjöar och vattendrag genom till exempel ökad algpåväxt. Det kan även påskynda igenväxning i området. Kvävegynnade växter skulle öka och riskera att konkurrera ut de hävdgynnade arterna.
- *Försurning* kan skada fisk och vattenlevande organismer. De flesta av länets vatten är känsliga för försurande ämnen.

Grumling kan uppstå när sediment läcker ut i vattnet eller rörs upp från bottnar vid skogsbruk, vägbyggen m.m. Detta kan skada den limniska miljön genom en rad olika effekter, till exempel att vegetation under vatten och lekbottnar slammas över. Det är också skadligt för ett flertal fiskarter och ryggradslösa djur. Filtrerare och arter som lever i bottensediment är särskilt känsliga.

Markavvattning i form av nya, befintliga eller rensade diken i jordbruksmark, skogsmark eller intill infrastruktur utgör ett problem för vattenmiljön. Diken kan orsaka läckage av grumlande sediment och skadliga ämnen, främst metaller samt gödande och försurande ämnen, till vattnet. De påverkar även den omgivande miljön genom att dränera svämplan. Dessa hyser ofta artrika svämängar och svämskogar och utgör en viktig del i vattendragets/sjöns artsamhälle

och dynamik. Eftersom utdikade landområden har en sämre vattenhållande förmåga och en försämrad buffert mot höga eller låga flöden, kan även det mottagande vattendraget påverkas av den förändrade vattenregimen.

Avverkning och markberedning i eller i nära anslutning till vattnet och till svämplan kan leda till läckage av eroderat material, näringsämnen och skadliga ämnen, direkt eller via diken. Solinstrålningen ökar också. Det innebär att vattentemperaturen ökar vilket missgynnar en mängd vattenlevande arter till exempel lax, öring och flodpärlmussla. Färre träd längs vattendraget minskar tillförseln av löv och ved m.m. till vattnet, vilket leder till minskad produktion och födotillgång i ekosystemet. Mindre vattendrag är extra känsliga för effekter av ingrepp i närmiljön eftersom den relativa påverkan blir större.

Körning med skogsmaskiner, fyrhjulingar eller andra motorfordon i eller i nära anslutning till vattendrag kan orsaka stor skada. Det riskerar att röra upp sediment som påverkar vattendraget nedströms, förstöra bottenstrukturen eller orsaka vattenledande spårbildning samt ta död på arter som lever där till exempel flodpärlmusslor. Körning med fordonen kan även orsaka stor urlakning av kvicksilver. Särskilt känsliga är utströmningsområden för grundvatten samt våtmarker i nära anslutning till vattnet.

Direkt fysisk påverkan på vattenmiljön och angränsande stränder, exempelvis genom grävning eller schaktning i, eller uträtning, invallning eller muddring av sjöar och vattendrag, är sällan möjlig utan att naturtypen skadas eller förstörs. Eftersom sediment och skadliga ämnen då frigörs kan sådana åtgärder få konsekvenser även nerströms. Vid ekologisk restaurering av vattendrag kan dessa typer av ingrepp vara nödvändiga för att skapa mer naturliga strukturer och förhållanden. Då är det viktigt att tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas. Omledning av vatten är särskilt skadligt eftersom det leder till torrläggning och förlust av naturtyp. Rensning och kanalisering av vattenfåror i små vattendrag leder till ökad bottenfrysning vilket försämrar fiskens möjlighet att överleva vintern.

Broar och överfarter över vattendrag längs trafikerade vägar och järnvägar utgör ett hot mot lokala populationer av utter. Om uttern inte kan passera under vägen kan det leda till att många individer blir trafikdödade årligen.

Ohållbart fiske påverkar mängden fisk, storleksfördelningen inom arter samt fördelningen mellan bytesfisk och rovfisk av olika arter i ekosystemet. Detta kan i sin tur leda till kaskad-effekter (oförutsedda händelsekedjor) och obalans i ekosystemet.

Fiskodling innebär ökad risk för smittspridning till vild fisk. Förrymd fisk kan konkurrera ut inhemska populationer eller påverka dess genetiska status om de korsar sig med varandra. Övergödning och andra föroreningar i vattnet kan också bli problem.

Invasiva eller andra *främmande arter* kan konkurrera med inhemska arter eller utnyttja dem som bytesdjur, sprida sjukdomar eller hybridisera med närstående arter. Önskad effekt av främmande arter i länet är t.ex.

- signalkräfta som sprider kräftpest som riskerar att helt utrota den typiska arten flodkräfta.
- bisam som äter bl.a. musslor och kan lokalt decimera populationer av flodpärlmussla.
- mink som äter upp ägg och ungar av markhäckande fågelarter. Även kräftor och fisk är utsatta.
- främmande fiskarter eller stammar, bland annat utplanterad kanadaröding och bäckröding, som kan konkurrera ut de lokala arterna och stammarna. Främmande stammar som korsar sig med inhemska kan skapa nya stammar med en sämre anpassning till livsmiljön.

- jättebalsamin och videkornell som sprider sig längs sötvatten och konkurrerar ut naturlig strandvegetation.

Upphörd hävd (slätter och bete av svämängar/raningar), leder till igenväxning och i förlängningen en minskad mångfald längs vattendraget.

Bebyggelse och *anläggningar* eller annan exploatering på värdefulla strandmiljöer eller strandnära lägen, särskilt i grunda områden, kan innebära störningar för organismer i både vattnet och på stränderna och utgör hot mot den biologiska mångfalden.

Gruvetablering i närheten av vattendraget eller där detta är recipient och som skulle innebära risk för ett stort negativt och oåterkalleligt ingrepp i den berörda naturmiljön. Stora arealer värdefull natur skulle riskera att försvinna och risk finns även för läckage av skadliga och igenslammande ämnen både under pågående och efter avslutad drift.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Öreälven inklusive biflöden är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28 – 29 §§ miljöbalken (1998:808).

Öreälven är skyddad från vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6 § miljöbalken.

Strandskydd berör området enligt 7 kap 14 § miljöbalken.

Öreälven är riksintresse för

- naturvård från källområdena samt huvudfåran till mynningsområdet i Örefjärden,
- friluftsliv gällande huvudfåran med omgivningar från Vinliden till mynningsområdet i Örefjärden, inklusive biflödena Granån och Nedre Vargån,
- kulturmiljövård avseende Hummelholm, Örträsk by med kulturlandskap, Vägsele Stöttingfjället samt Bjurträsk Stöttingfjället.

I enlighet med kriterier framtagna av Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet är

- större delen av Öreälvens vattensystem från källorna till mynningen i havet är utpekade som särskilt värdefulla naturmiljöer,
- Öreälvens huvudfåra från Örträsksjön till mynningen är utpekad som särskilt värdefulla vatten för fisk och fiske.

Behov att ge vissa biflöden utökad skydd kan finnas.

Skötsel- och restaureringsåtgärder

Ett stort antal vandringshinder i form av dammar och felaktigt lagda vägtrummor som behöver åtgärdas finns fortfarande i Öreälvens vattensystem. Både dammarna vid kraftverken och i biflödena behöver åtgärdas

Fortfarande finns flottledsrensade vattendragssträckor som bör återställas och det finns långtgående planer för ett sådant arbete som emellertid inte är påbörjat i väntan på finansiering.

Bland annat behöver lekbottnar åtgärdas liksom fysiska hinder som stänger av utbytet mellan vattendraget, strandzonen och vattendragets svämplan och älvfårorna måste återfå upplagt stenmaterial från stränderna för att hydrologi och morfologi ska nå god status.

Slätterbruk på strandängar, exempelvis de på Lagnäset och Hummelholm, måste fortgå så att de bibehåller god bevarandestatus.

Mängden död ved i anslutning till särskilt de mindre vattendragen och längs deras kanter behöver öka och åtgärder måste övervägas.

Ökad kunskap om kantzonernas funktion och vilka hänsyn som krävs inom skogsbruket behövs och det finns behov av informationsinsatser.

Det finns behov av att åtgärda diken som kan orsaka läckage av grumlande sediment och skadliga ämnen eller dränerar svämplanen.

I Öreälvens avrinningsområde är Forstjärnbäcken, Gravabäcken, Inner Bjännsjön, Kälkvattsbäcken, Stor-Tällvattnet och Örabäcken åtgärdsområden för kalkning. Effekterna följs upp med vattenkemiprovtagning, elfiske och provtagning av bottenfauna. Kalkningen görs för att motverka skador på djur och växter i försurade sjöar och vattendrag och försurningskänsliga arter får förutsättningar att återkomma och leva vidare i livskraftiga bestånd.

När det gäller restaureringar av vattendragen måste stor hänsyn tas till de prioriterade arternas krav på sin livsmiljö. I vissa fall kan även hänsyn till kulturmiljön behöva beaktas.

Ytterligare information

Mer information om Natura 2000 och åtgärdsprogram för olika arter finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Kartmaterial och fakta om skyddade områden bland annat gränser och naturtypskartor (NNK) finns i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad Natur.

Referenser

Dataunderlag, planer och liknande

Artfakta. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Granér, A. 2007. Redovisning objekt – vattendrag och sjöar avrinningsområdesvis. 30 Öreälven. <http://docplayer.se/24522463-Redovisning-objekt-vattendrag-och-sjoar-avrinningsomradesvis.html>

Laxälvar.se. Data, information & förvaltning: <http://www.laxalvar.se/Sv/orealven/Pages/default.aspx>
Länsstyrelsen Västerbotten: Kalkning av försurade vatten. <https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/stat-och-kommun/miljo/vatten/kalkning-av-forsurade-vatten.html>

Naturvårdsverket, 2011. Mindre vattendrag. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturvårdsverket. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/naturtyper/sotvatten/v1-3260-mindrevattendrag.pdf>

- Naturvårdsverket, 2011. Myrsjöar. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturvårdsverket. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/naturtyper/sotvatten/vl-3160-myrsojar.pdf>
- Naturvårdsverket, 2012.
- Naturvårdsverket, 2011. Näringsfattiga slättsjöar. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturvårdsverket. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/naturtyper/sotvatten/vl-3110-naringsfattigaslattsjoar.pdf>
- Naturvårdsverket, 2011. Större vattendrag. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11. Naturvårdsverket. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/natura-2000/naturtyper/sotvatten/vl-3210-storrevattendrag.pdf>
- Persson C. 93/97. Flottning i Öre älv – en norrländsk skogsälv. (s. 163-171) <http://docplayer.se/40139846-Flottning-i-ore-alm-en-norrlandsk-skogsalm.html>
- SMHI, Vattenwebb. <http://vattenwebb.smhi.se/>
- Svenskt ElfiskeRegiSter (SERS). Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret>
- Vatteninformationssystem Sverige, VISS. <http://viss.lansstyrelsen.se/>
- WebbGIS Västerbotten, <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/vasterbotten/planeringsunderlag/>
- Åtgärdsprogram för olika arter finns att hämta på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Naturvard/Atgardsprogram-for-hotade-arter/>

Publikationer och rapporter

- Havs- och Vattenmyndigheten. 2015. Förvaltning av lax och öring. Havs- och vattenmyndighetens förslag på hur förvaltning av lax och öring bör utformas och utvecklas. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:20.
- Havs- och Vattenmyndigheten. 2017. Sötvattenanknutna Natura 2000-värden känslighet för hydro-morfologisk påverkan. Underlag till bedömningar i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningar, ansökningar om Natura 2000-tillstånd och miljöanpassning av vattenkraften. Rapport 2017:15
- ICES WGBAST REPORT, 2018. Report of the Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST). ICES CM 2018\ACOM:10.
- Länsstyrelsen Västerbottens län. 2001. Riksintressen för naturvård. Västerbottens län. Red. E. Mikaelsson. Meddelande 4, 2001. Umeå.
- Skyddade älvar. Värden att bevara. 1996. Red. C. Nilsson & M. Tobiaeson. Naturvårdsverket Förlag. Stockholm
- Svenskt Vattendragsregister. Svenskt Vattenarkiv Nr 102, 2006. SMHI.
- Vattenkraft och miljö 3. Ett betänkande om vattenkraftutbyggnad i norra Norrland. SOU 1976:28.

Bilaga 1

Andra skyddsvärda arter

Följande arter från Öreälven, som inte ingår i bilaga 2 i Art- och habitatdirektivet, är noterade som skyddsvärda arter både för att upprätthålla viktiga ekosystemfunktioner och för att bibehålla mångfalden:

Sötgräs (*Cinna latifolia*). Sötgräs är ett meterhögt, svagt tuvat gräs. Arten växer i gles skog med relativt hög luftfuktighet. Vid Öreälven finns den dokumenterad i en bäckravin nerskuren i finsediment vilket är den fuktiga miljö som arten oftast förknippas med. Sötgräs är konkurrenssvag och markstörningar såsom översvämning eller ras krävs för att fröna ska kunna gro och etablera sig som nya plantor. Fröna sprids med hjälp av vatten. Sötgräsens utbredningsområde är kraftigt fragmenterat och arten är klassificerad som sårbar. Arten är funnen vid ett biflöde till Öreälven i trakten av Hummelholm.

Mikroskapania (*Scapania carinthiaca*). Arten är en mycket liten, starkt hotad levermossa som växer på lågor, ofta i skuggiga lägen vid vattendrag. Den är bunden till hård ved som är mjuk på ytan och som tidvis översvämmas. Mikroskapania sprids med groddkorn, men spridningsförmågan är begränsad. Arten hotas av att lämplig död ved längs beskuggade stränder minskar. Ett dokumenterat fynd i Öreälvens vattensystem finns vid Balån.

Strandsandjägare (*Cicindela maritima*). En skalbaggsart som lever i sandstränder vid sötvatten från de mellersta delarna av landet och norrut. Arten är sårbar enligt Artdatabanken. I Öreälven finns ett 50-tal dokumenterade fyndplatser av arten från de meandrande finsedimentrika områdena från Bjurholmstrakten och nerströms till och med deltat.